

Bruxelles, 14. listopada 2025.
(OR. en)

13990/25

POLCOM 298
COMER 135
FDI 54
COMPET 1011
IND 428

POP RATNA BILJEŠKA

Od:	Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine DEPREZ
Datum primitka:	14. listopada 2025.
Za:	Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2025) 632 final
Predmet:	IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU Peto godišnje izvješće o provjeri izravnih stranih ulaganja u Uniji

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 632 final.

Priloženo: COM(2025) 632 final

Bruxelles, 14.10.2025.
COM(2025) 632 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

Peto godišnje izvješće o provjeri izravnih stranih ulaganja u Uniji

{SWD(2025) 296 final}

UVOD

Ovo je peto godišnje izvješće Europske komisije o primjeni Uredbe EU-a o provjeri izravnih stranih ulaganja („Uredba o provjeri izravnih stranih ulaganja” ili „Uredba”).

Odnosi se na 2024. i daje transparentan pregled funkcioniranja provjere izravnih stranih ulaganja u EU-u i razvoja nacionalnih mehanizama za provjeru. Pridonosi ispunjavanju odgovornosti EU-a u području u kojem, s obzirom na sigurnosne interese, transparentnost na razini pojedinačnih transakcija nije ni moguća ni primjerena.

Temelji se na izvješćima 27 država članica i drugim izvorima, a sastoji se od četiri poglavlja:

- 1. poglavlja o kretanjima i iznosima izravnih stranih ulaganja u EU,
- 2. poglavlja o zakonskim promjenama u državama članicama,
- 3. poglavlja o aktivnostima provjere izravnih stranih ulaganja u državama članicama,
- 4. poglavlja o EU-ovu mehanizmu za suradnju na provjeri izravnih stranih ulaganja.

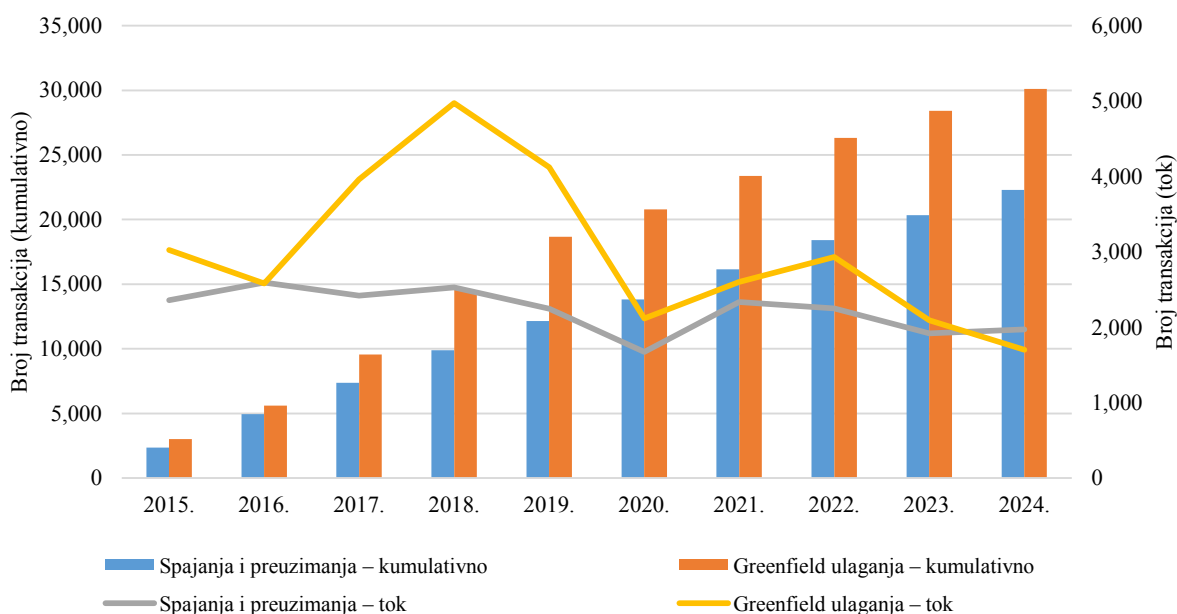
Ovo godišnje izvješće važan je resurs za strateške kontrole trgovine i ulaganja kojima se jamči sigurnost u EU-u.

1. POGLAVLJE – IZRAVNA STRANA ULAGANJA U EUROPSKU UNIJU

1. Opći trendovi

Broj izravnih stranih ulaganja¹ povećao se za 7,5 % od 2023. do 2024. Točnije, strana spajanja i preuzimanja na godišnjoj su se razini kumulativno povećala za 10 % (s 20 329 na 22 302), a *greenfield* ulaganja za 6,0 % (s 28 405 na 30 108) (slika 1, stupci). To je povećanje u skladu s trendovima zabilježenima od 2015. – broj izravnih stranih ulaganja u EU-27 u posljednjih deset godina u prosjeku se povećavao za gotovo 5250 izravnih stranih ulaganja godišnje. Gledajući prema vrsti izravnih stranih ulaganja, EU-27 svake je godine od 2015. do 2024. u prosjeku bilježio 2230 stranih spajanja i preuzimanja i 3011 stranih *greenfield* ulaganja. Ti pozitivni kumulativni trendovi potvrđuju da su države članice EU-a otvorene za strana ulaganja i privlačne međunarodnim ulagačima.

Slika 1– Godišnji broj i tokovi izravnih stranih ulaganja u EU-27 od 2015. do 2024. (broj transakcija i projekata)

Izvor: analiza JRC-a na temelju podataka društva Bureau van Dijk preuzetih 26. ožujka 2025. iz baza podataka Orbis M&A i Orbis Crossborder Investment. Podaci za 2015. odgovaraju tokovima izravnih stranih ulaganja u toj godini, a podaci u stupcima za sljedeće godine odgovaraju kumulativnom zbroju godišnjih tokova.

Ukupni priljevi izravnih stranih ulaganja (slika 1, linije) smanjili su se u posljednje dvije godine, za 23 % od 2022. do 2023. i za 8,4 % od 2023. do 2024. No ako se promatra broj izravnih stranih ulaganja, trendovi spajanja i preuzimanja razlikuju se od trendova *greenfield* ulaganja.

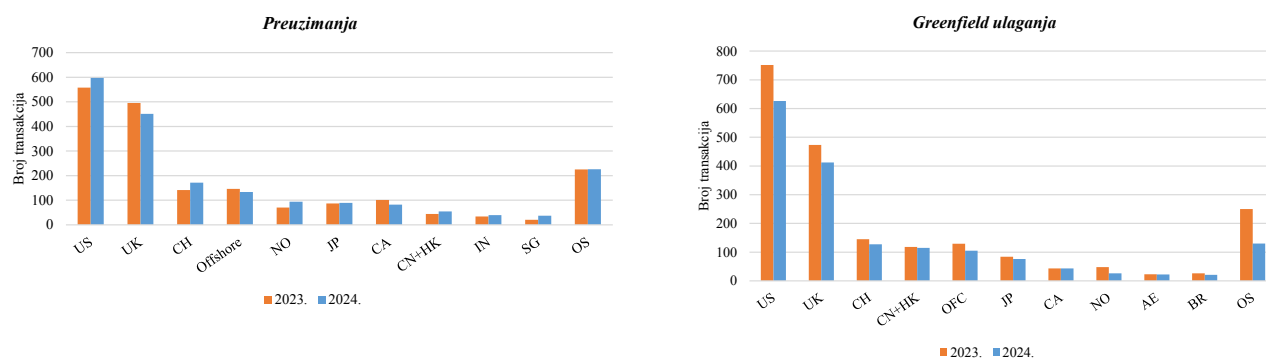
¹ Transakcije izravnih stranih ulaganja mogu se podijeliti na *greenfield* ulaganja i na spajanja i preuzimanja. Međunarodna *greenfield* ulaganja obično uključuju osnivanje novog poduzeća ili otvaranje postrojenja u inozemstvu, a međunarodno spajanje ili preuzimanje zapravo je prijenos vlasništva nad postojećom imovinom koja se koristi za gospodarsku djelatnost na inozemnog vlasnika. Spajanja i preuzimanja uzimaju se u obzir ako se stječe vlasnički udio veći od 10 % kapitala poduzeća iz EU-27.

Konkretno, tok stranih spajanja i preuzimanja, koji se 2021. znatno povećao, smanjio se za 3,6 % u 2022. i za 15 % u 2023., a zatim se 2024. ponovno povećao za 2,7 %. S druge strane, tokovi *greenfield* ulaganja povećali su se za 23 % u 2021. i 13 % u 2022., ali su nakon tog pozitivnog trenda uslijedile dvije godine pada (29 % u 2023. i 19 % u 2024.). Silazni trend tokova izravnih stranih ulaganja u odnosu na prethodnu godinu zabilježen 2023. i djelomično 2024. (za *greenfield* ulaganja) mogao bi se pripisati ustrajno i kontinuirano nesigurnim uvjetima² koji utječu na gospodarstvo EU-a i percepciju ulagača o riziku.

2. Vodeće zemlje podrijetla stranih ulagača

Usporedba stranih spajanja i preuzimanja 2023. i 2024. prema jurisdikciji podrijetla (slika 2, lijevi grafikon) pokazuje ukupno povećanje u 2024. u odnosu na 2023. za sve vodeće jurisdikcije, osim Ujedinjene Kraljevine, *offshore* financijskih centara i Kanade. S druge strane, smanjenje ukupnog broja *greenfield* ulaganja zabilježeno 2024. posljedica je smanjenja broja projekata iz svih jurisdikcija, osim Kanade, gdje je broj ostao nepromijenjen (slika 2, desni grafikon).

Slika 2– Broj stjecanja vlasničkih udjela (lijevo) i *greenfield* ulaganja (desno) u EU prema stranim jurisdikcijama (deset najvećih ulagača) 2023. i 2024.

Izvor: analiza JRC-a na temelju podataka društva Bureau van Dijk preuzetih 26. ožujka 2025. iz baza podataka Orbis M&A i Orbis Crossborder Investment. OFC: *offshore* financijski centri³. OS: ostatak svijeta.

SAD je 2024. bio najveći strani ulagač u EU s 30 % svih preuzimanja (597 transakcija) i 37 % *greenfield* ulaganja (626 projekata). Broj spajanja i preuzimanja iz SAD-a u 2024. povećao se za 7 % u odnosu na 2023., ali *greenfield* ulaganja drugu su se godinu zaredom smanjila i 2024. su iznosila 17 %.

² Agresivni rat Rusije protiv Ukrajine ušao je u četvrtu godinu u veljači 2025. Rizik su 2024. predstavljale i dodatne geopolitičke napetosti, među ostalim zbog širenja i produbljivanja sukoba na Bliskom istoku ili prijetnje eskalacije globalnih trgovinskih napetosti.

³ Vodeći *offshore* financijski centri prema broju transakcija u 2024. bili su (abecednim redom) Bermudi, Britanski Djevičanski Otoci, Kajmanski Otoci, Lihtenštajn i Monako. Za potpuni popis *offshore* financijskih centara vidjeti npr. Radni dokument službi Komisije na temelju Komunikacije Komisije „Prihvatanje izravnih stranih ulaganja uz istovremenu zaštitu ključnih interesa”, SWD(2019) 108 final, 13. ožujka 2019.

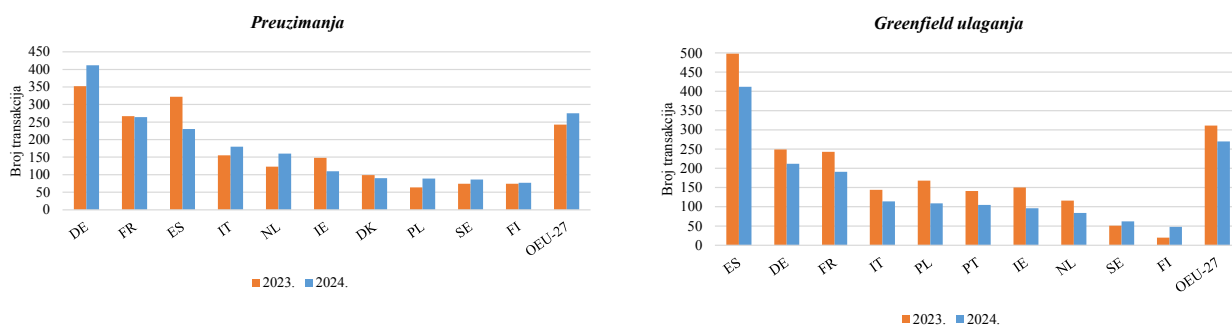
Ulađi iz Ujedinjene Kraljevine 2024. su proveli 23 % (451 transakcija) svih preuzimanja i 24 % (412 transakcija) *greenfield* projekata u EU-27, pa je Ujedinjena Kraljevina druga vodeća strana jurisdikcija. U tom se slućaju broj spajanja i preuzimanja i *greenfield* projekata 2024. smanjio za 8,9 %, a 2023. za 13 %. Broj spajanja i preuzimanja iz *offshore* finansijskih centara u razdoblju od 2023. do 2024. smanjio se za 8,9 %, a iz Kanade za 19 %. Jurisdikcije s najvećim godišnjim povećanjem broja stranih spajanja i preuzimanja u 2024. bili su Singapur (85 %) i Norveška (34 %). Naposljetku, broj spajanja i preuzimanja iz Kine i Hong Konga povećao se 2024. za 23 % u odnosu na prethodnu godinu, nakon smanjenja za 20 % u 2023.

Kad je rijeć o *greenfield* ulaganjima, broj izravnih stranih ulaganja iz svih deset vodećih jurisdikcija podrijetla, osim Kanade, smanjio se 2024. u odnosu na 2023., i to u rasponu od 46 % za Norvešku do 2,5 % za Kinu i Hong Kong.

3. Vodeće ciljane zemlje u EU-u za strana preuzimanja

Broj stranih spajanja i preuzimanja u EU-u neravnomjerno je raspoređen među ciljanim državama članicama (slika 3, lijevi grafik). Većina je zemalja 2024. zabilježila više transakcija nego 2023., osim Francuske, Španjolske, Irske i Danske, gdje je zabilježeno manje transakcija. S druge strane, 2024. je broj stranih *greenfield* ulaganja u EU (slika 3, desni grafik) slijedio drukčiji trend i samo su dvije zemlje (Švedska i Finska) zabilježile povećanje u odnosu na 2023.

Slika 3– Broj stjecanja vlasnićkih udjela* (lijevo) i *greenfield* ulaganja (desno) 2023. i 2024. prema ciljanoj državi članici (deset vodećih primateljica u EU-27)

Izvor: analiza JRC-a na temelju podataka društva Bureau van Dijk preuzetih 26. ožujka 2025. iz baza podataka Orbis M&A i Orbis Crossborder Investment. OEU-27 oznaćava ostatak EU-27.

Vodeće ciljane zemlje stranih spajanja i preuzimanja bile su Njemaćka i Francuska, gdje je 2024. provedeno 21 % odnosno 13 % svih transakcija (412 transakcija u Njemaćkoj i 264 u Francuskoj). Pritom se kretanje broja transakcija u tim zemljama 2024. razlikovalo u odnosu na prethodnu godinu, pa se tako broj transakcija povećao u Njemaćkoj (17 %), a smanjio u Francuskoj (1,1 %). Unatoć tom blagom padu Francuska je pretekla Španjolsku kao primateljica izravnih stranih ulaganja i 2024. zauzela drugo mjesto. Španjolska je 2024. zauzela treće mjesto s udjelom od 12 % (230 transakcija). Osim Francuske i Španjolske, 2024. su još dvije države članice, Irska (–26 %) i Danska (–9,1 %), zabilježile manje stranih spajanja i preuzimanja nego

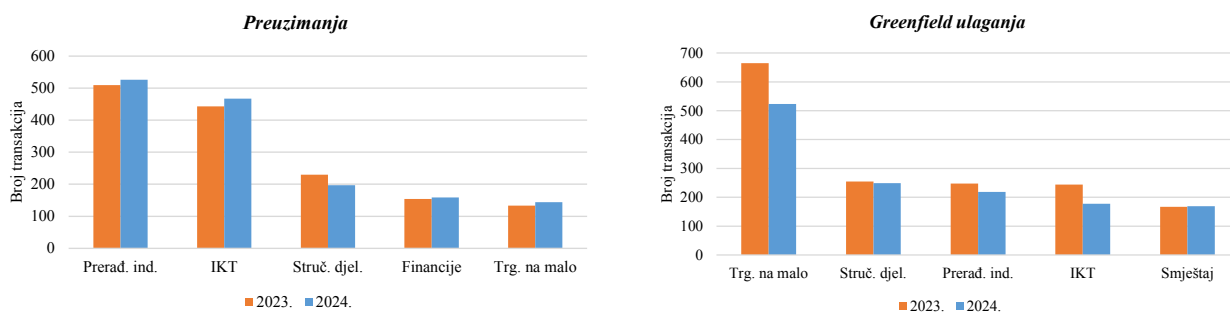
2023. U Poljskoj je pak 2024. zabilježeno najveće povećanje aktivnosti spajanja i preuzimanja (39 %), a slijedi je Nizozemska (30 %).

Najviše stranih *greenfield* ulaganja u 2024. primile su Španjolska (24 % svih projekata, 412 transakcija) i Njemačka (12 % svih projekata, 212 transakcija), a odmah za njima bila je Francuska (11 %, 191 transakcija). Smanjenje broja projekata u odnosu na prethodnu godinu bilo je posebno primjetno u Irskoj (36 %) i Poljskoj (35 %), dok su dvije države članice, Švedska (22 %) i Finska (140 %), zabilježile rast broja stranih *greenfield* projekata u odnosu na prethodnu godinu.

4. Sektorski podaci

Gotovo u svih pet vodećih sektorskih kategorija⁴ 2024. je zabilježeno više stranih spajanja i preuzimanja nego 2023., uz iznimku transakcija u području stručnih, znanstvenih i tehničkih (SZT) djelatnosti (slika 4, lijevi grafikon). S druge strane, broj stranih *greenfield* ulaganja povećao se 2024. samo u jednoj od pet vodećih sektorskih kategorija (smještaj) (slika 4, desni grafikon).

Slika 4– Broj vlasničkih udjela* (lijevo) i greenfield ulaganja (desno) u 2023. i 2024. prema sektorima iz klasifikacije NACE Rev. 2 (pet vodećih kategorija)

Izvor: analiza JRC-a na temelju podataka društva Bureau van Dijk preuzetih 26. ožujka 2025. iz baza podataka Orbis M&A i Orbis Crossborder Investment. SZT označava stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti (NACE Rev. 2, područje M), a obuhvaća objekte za istraživanje i razvoj. IKT označava informacije i komunikacije (NACE Rev. 2, područje J). Prerađivačka industrija odgovara području C klasifikacije NACE Rev. 2. Financije odgovaraju području K klasifikacije NACE Rev. 2 (Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja). Maloprodaja odgovara području G klasifikacije NACE Rev. 2 (Trgovina na veliko i malo). Smještaj odgovara području I klasifikacije NACE Rev. 2 (Smještaj te priprema i usluživanje hrane).

Prerađivačka industrija je 2024. i dalje bila sektor s najviše transakcija, s udjelom od 27 % stranih spajanja i preuzimanja (526 transakcija). Informacije i komunikacije (IKT) zadržale su drugo mjesto s 24 % (467 transakcija). U oba sektora zabilježeno je povećanje broja transakcija 2024. u odnosu na 2023., i to za 3,3 % u prerađivačkoj industriji i 5,4 % u sektoru IKT-a. Na trećem je mjestu, s udjelom od 10 %, sektor stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti, u kojem

⁴ Korištene su kategorije iz opće strukture klasifikacije NACE Rev. 2, dostupne na: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nace-rev2>.

se broj transakcija smanjio za 14 % u odnosu na 2023., a slijede financije (8,1 %) i trgovina na malo (7,3 %).

Gotovo trećina (31 %) stranih *greenfield* ulaganja 2024. odnosila se na djelatnosti trgovine na malo (523 transakcije). Drugi je po redu sektor stručnih, znanstvenih i tehničkih djelatnosti s udjelom od 15 % u 2024. Prerađivačka industrija je 2024. postala treći najveći sektor za *greenfield* ulaganja s udjelom od 13 %, dok je sektor IKT-a na četvrtom mjestu s udjelom od 10 %. U odnosu na prethodnu godinu broj *greenfield* ulaganja 2024. najviše se smanjio u sektorima IKT-a (27 %) i trgovine na malo (21 %). Smještaj je jedini od pet vodećih sektora u kojem je u istom razdoblju zabilježen porast broja projekata (1,2 %).

5. Zaključci

U EU-27 zabilježen je stalan rast izravnih stranih ulaganja od 2015. do 2024., s godišnjim prosjekom od 5250 izravnih stranih ulaganja. No posljednjih se godina priljev izravnih stranih ulaganja usporio, pa čak i smanjio za 23 % u 2023. i 8,4 % u 2024. Smanjenje priljeva 2024. može se pripisati smanjenju stranih *greenfield* ulaganja (19 %), dok je za spajanja i preuzimanja zabilježeno povećanje u odnosu na prethodnu godinu (2,7 %).

SAD i Ujedinjena Kraljevina bili su najveći strani ulagači 2024. SAD je predvodnik s 30 % ukupnih spajanja i preuzimanja i 37 % *greenfield* ulaganja, a slijedi Ujedinjena Kraljevina s 23 % spajanja i preuzimanja i 24 % *greenfield* ulaganja. Od država članica koje su primile izravna strana ulaganja, Njemačka je bila najpoželjnija ciljana zemlja za spajanja i preuzimanja (21 %), dok je Španjolska primila najviše *greenfield* ulaganja (24 %). Naposljetku, kad je riječ o raspodjeli po sektorima, prerađivačka industrija (27 %) bila je vodeći sektor za spajanja i preuzimanja, dok je u trgovini na malo (31 %) zabilježeno najviše *greenfield* ulaganja.

Smanjenje broja *greenfield* projekata 2024. u odnosu na prethodnu godinu utjecao je na gotovo sve jurisdikcije podrijetla, ciljane države članice i sektore. Čini se da je ukupno umjereno godišnje povećanje ulaganja u području spajanja i preuzimanja zabilježeno 2024. neravnomjernije raspoređeno među jurisdikcijama podrijetla, ciljanim zemljama i sektorima.

2. POGLAVLJE – ZAKONSKE PROMJENE U DRŽAVAMA ČLANICAMA U 2024.

1. Uredba EU-a o provjeri izravnih stranih ulaganja i mehanizmi država članica EU-a za provjeru izravnih stranih ulaganja

Europska komisija nastavila je 2024. poticati sve države članice na donošenje i provedbu nacionalnih mehanizama za provjeru izravnih stranih ulaganja kako bi Komisija i sve države članice imale odgovarajuće instrumente za prepoznavanje i uklanjanje rizika za sigurnost i javni poredak povezanih s tim ulaganjima.

Komisija je poticala i usklađivanje nacionalnih mehanizama za provjeru izravnih stranih ulaganja i metoda koje se primjenjuju u praksi. Pomagala je državama članicama tehničkim i političkim smjernicama, sastancima i razmjenom informacija, osobito o najboljim primjerima iz prakse. Ipak, i dalje postoje velike razlike među nacionalnim mehanizmima za provjeru, posebno u sljedećim aspektima: (i) što se smatra formalnom provjerom izravnog stranog ulaganja (koja za sobom povlači prijavu tog ulaganja u okviru mehanizma za suradnju); (ii) rokovi u nacionalnom postupku provjere; (iii) sektorski obuhvat nacionalnih mehanizama za provjeru; i (iv) obveze obavješćivanja nacionalnih tijela koje se primjenjuju na ugovorne strane. Uklanjanje tih razlika bilo je jedan od razloga za Komisijin zakonodavni prijedlog iz siječnja 2024. o reviziji mehanizma za suradnju, koji trenutačno dovršavaju Vijeće i Europski parlament.

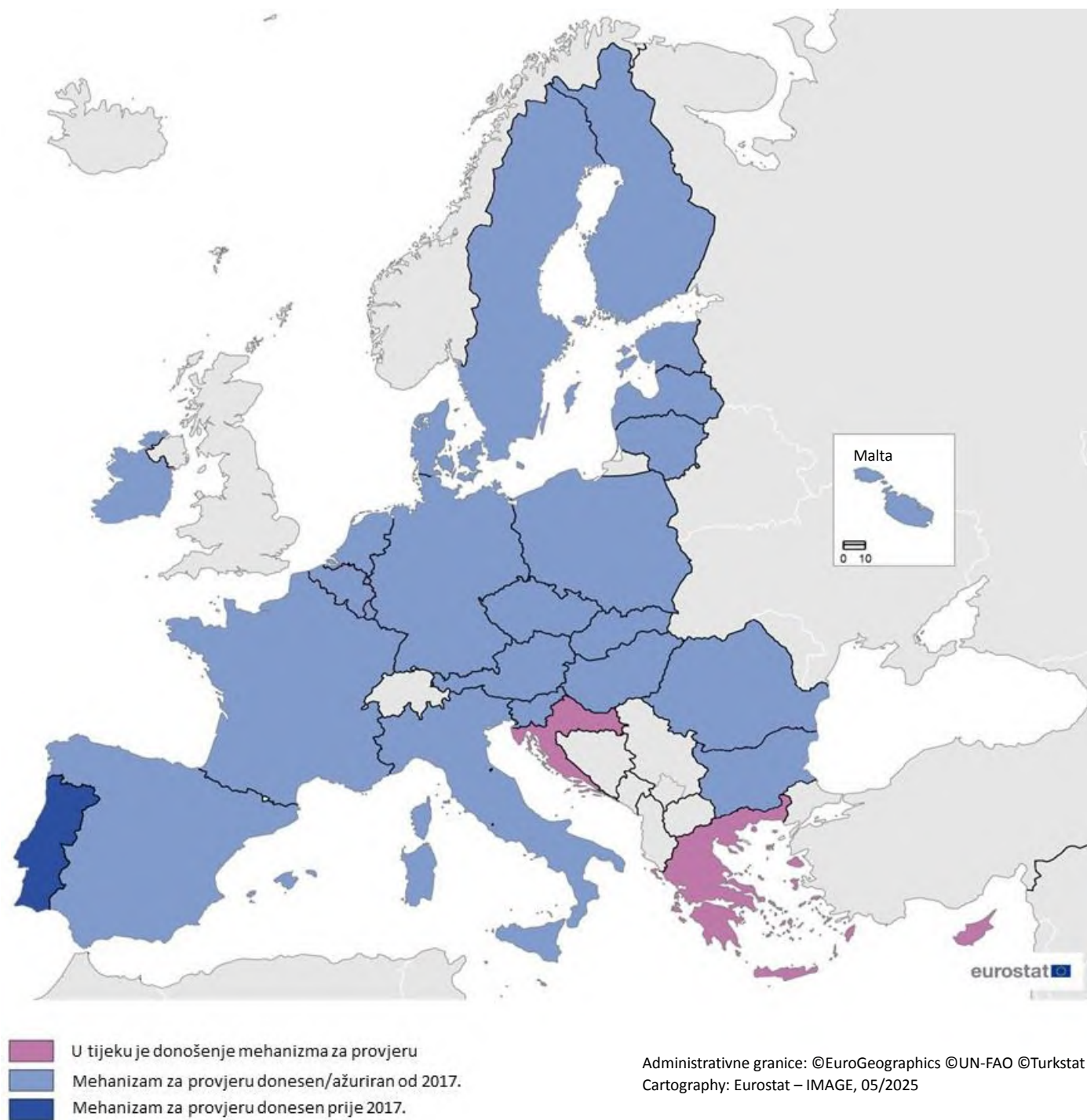
2. Pregled mehanizama država članica za provjeru izravnih stranih ulaganja i zakonskih promjena

Zbog agresivnog rata Rusije protiv Ukrajine i neizvjesnosti povezane s geopolitičkim kretanjima još je jasnija potreba za osiguranjem kritičnih (naprednih) tehnologija i infrastrukture. Stoga su neke države članice bez mehanizama za provjeru poduzele daljnje korake za donošenje nacionalnih mehanizama ili ažuriranje i proširenje postojećih kao odgovor na promjenjive okolnosti.

Tri su države članice 2024. poduzele mjere s ciljem donošenja mehanizma za provjeru, dvije su države članice počele primjenjivati novodonesene mehanizme za provjeru izravnih stranih ulaganja, a deset država članica izmijenilo je svoje postojeće propise o provjeri.

Do kraja 2024. u 24 države članice EU-a postojali su propisi o provjeri izravnih stranih ulaganja.

Na karti u nastavku prikazano je stanje zakonodavstva u državama članicama EU-a 2024.

U tablici u nastavku naveden je pregled stanja zakonodavstva i zakonskih promjena u svim državama članicama do 31. prosinca 2024.⁵

Postoji nacionalni mehanizam za provjeru izravnih stranih ulaganja (bez zakonskih promjena)	Austrija, Belgija, Estonija, Finska, Njemačka, Italija, Latvija, Luksemburg, Malta, Portugal, Slovenija, Španjolska
Izmijenjen postojeći mehanizam	Češka, Danska, Francuska, Mađarska, Litva, Nizozemska, Poljska, Rumunjska, Švedska, Slovačka
Stupanje na snagu novog nacionalnog mehanizma za provjeru izravnih stranih ulaganja	Bugarska, Irska
U tijeku je savjetodavni ili zakonodavni postupak koji bi trebao rezultirati donošenjem novog mehanizma	Hrvatska, Cipar, Grčka

Stupanje na snagu novih mehanizama za provjeru izravnih stranih ulaganja

U Bugarskoj je nacionalni mehanizam za provjeru predložen Parlamentu 2023., donesen 22. veljače 2024. i objavljen 8. ožujka 2024., a početak će se primjenjivati kad se donesu potrebni provedbeni propisi⁶. U Irskoj je Zakon o provjeri transakcija iz trećih zemalja donesen u listopadu 2023. i počeo se primjenjivati 6. siječnja 2025.

U tijeku je savjetodavni ili zakonodavni postupak koji bi trebao rezultirati donošenjem novog mehanizma

Cipar do 31. prosinca 2024. nije uspostavio nacionalni mehanizam za provjeru izravnih stranih ulaganja. Nacrt zakona podnesen je Zastupničkom domu u ožujku 2024. Nakon nekoliko izmjena nacrt zakona ponovno je podnesen Pravosudnom uredu Republike Cipra radi pravne provjere početkom 2025. Tekst će se u nekom trenutku ponovno predstaviti na donošenje Zastupničkom domu.

U Hrvatskoj je u listopadu 2023. osnovana radna skupina za izradu zakonodavnog prijedloga o uspostavi mehanizma za provjeru izravnih stranih ulaganja. Na dan 31. prosinca 2024. izrada prijedloga još je bila u tijeku.

⁵ Za više pojedinosti vidjeti priloženi radni dokument službi Komisije.

⁶ Do 16. lipnja 2025. još nisu doneseni relevantni provedbeni propisi za bugarski mehanizam za provjeru.

U Grčkoj je Ministarstvo vanjskih poslova dovršilo nacrt propisa o uspostavi nacionalnog mehanizma za provjeru.

Izmjene postojećih mehanizama za provjeru izravnih stranih ulaganja

U Češkoj se priprema izmjena općeg mehanizma za provjeru izravnih stranih ulaganja (Zakon br. 34/2021) i sektorskog mehanizma za provjeru na temelju Zakona o energiji (Zakon br. 458/2000). Cilj je izmjena općeg mehanizma za provjeru izravnih stranih ulaganja povezati provjeru ulaganja i istrage stranih subvencija te uvesti nova pravila za komunikaciju s određenim stranim ulagačima.

Danska je izmijenila svoj mehanizam za provjeru izravnih stranih ulaganja Zakonom br. 674 od 11. lipnja 2024., kojim je uvedena mogućnost ranije provjere određenih financijskih sporazuma koji se odnose na natječaje za odobalne vjetroelektrane ili druge velike javne energetske projekte. Ta nova odredba stupila je na snagu 1. srpnja 2024.

U Francuskoj je revidirani popis aktivnosti istraživanja i razvoja u području kritičnih tehnologija obuhvaćenih mehanizmom za provjeru ulaganja stupio na snagu 2024., nakon donošenja upravnog akta 28. prosinca 2023. Revidirani popis sad uključuje fotoniku i novi opis čiste energije.

U Mađarskoj su dva skupa izmjena propisa o provjeri izravnih stranih ulaganja omogućila da se u nacionalno pravo prenesu određene odredbe Direktive (EU) 2022/2555 o kibersigurnosti i Direktive (EU) 2022/2557 o otpornosti kritičnih subjekata.

Litva je ažurirala dva popisa koja se odnose na aktivnosti provjere izravnih stranih ulaganja: (i) popis opreme i imovine važne za nacionalnu sigurnost u srpnju i listopadu 2024.; i (ii) popis gospodarskih djelatnosti koje se smatraju strateški važnima za nacionalnu sigurnost 13. studenog 2024. Obuhvat podsektora proširen je na kriptovalute i tokene vezane uz imovinu.

Nizozemska je 1. siječnja 2024. donijela Provedbenu uredbu o energiji vjetra na moru. Uredba omogućuje provjeru sudionika u natjecajima za odobalne vjetroelektrane i prijenos kontrole prije puštanja vjetroelektrane u rad.

U Poljskoj je Uredbom Vijeća ministara od 18. prosinca 2024. izmijenjen popis zaštićenih subjekata (poduzeća čija je imovina dio kritične infrastrukture ili koja posluju u strateškim sektorima) i odgovarajućih tijela koja ih nadziru.

U Rumunjskoj je donesena Izvanredna uredba br. 152/2024, u kojoj je pojašnjen pojam „ulagač iz Europske unije” i uvedene su nove odredbe o zakonskim rokovima. Osim toga, Tajništvo Povjerenstva za izravna strana ulaganja stavljeno je pod izravnu nadležnost predsjednika tog povjerenstva umjesto predsjednika tijela nadležnog za tržišno natjecanje.

Švedska je 1. listopada 2024. proširila popis „ključnih usluga” obuhvaćenih Zakonom o provjeri izravnih stranih ulaganja (2023:560) na nove djelatnosti. Najvažnija izmjena odnosi se na

dodavanje nekoliko djelatnosti koje treba zaštititi, a povezane su s ključnim društvenim funkcijama u području informacija i komunikacije.

U Slovačkoj je donošenje Zakona br. 367/2024 o kritičnoj infrastrukturi te o izmjenama i dopunama određenih akata dovelo do ograničene izmjene pristupa informacijama o aktivnostima provjere izravnih stranih ulaganja.

Detaljnije informacije o zakonskim promjenama koje se odnose na mehanizme država članica za provjeru dostupne su u priloženom radnom dokumentu službi Komisije. Ažurirani popis prijavljenih nacionalnih mehanizama za provjeru dostupan je na internetskim stranicama Europske komisije⁷.

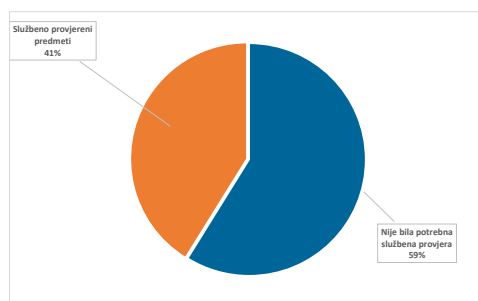
⁷ Popis mehanizama za provjeru koje su prijavile države članice (od 8. siječnja 2025.) dostupan je na: <https://circabc.europa.eu/rest/download/7e72cdb4-65d4-4eb1-910b-bed119c45d47>.

3. POGLAVLJE – AKTIVNOSTI PROVJERE IZRAVNIH STRANIH ULAGANJA U DRŽAVAMA ČLANICAMA

Uredba o provjeri izravnih stranih ulaganja okvir je na temelju kojeg države članice EU-a mogu preispitati izravna strana ulaganja na svojem državnom području iz razloga sigurnosti i javnog poretka te poduzeti mjere protiv specifičnih rizika. Odluka o tome hoće li se neko izravno strano ulaganje provjeriti ostaje isključiva odgovornost države članice u kojoj se ulaganje provodi. Uredbom je uspostavljen i mehanizam za suradnju Komisije i tijela država članica koja su nadležna za provjere u području procjene rizika pojedinačnih transakcija izravnih stranih ulaganja. Taj mehanizam omogućuje razmjenu informacija i s pomoću njega Komisija i druge države članice mogu prijaviti moguće rizike za sigurnost ili javni poredak koji proizlaze iz izravnog stranog ulaganja, a mogu utjecati na druge države članice odnosno na programe ili projekte na razini EU-a. Na taj se način ti rizici mogu procijeniti i ublažiti. Država članica u kojoj se ulaganje provodi može s pomoću mehanizma za suradnju procijeniti i ublažiti rizike za sigurnost ili javni poredak, ali sama odlučuje koja će ulaganja provjeriti, odobriti, uvjetovati ili blokirati.

Ovo poglavlje sadržava objedinjene informacije o nacionalnim aktivnostima provjere provedenima 2024. na temelju godišnjih izvješća država članica Komisiji u skladu s člankom 5. Uredbe. Države članice s nacionalnim mehanizmima za provjeru obradile su ukupno 3136 zahtjeva za odobrenje i predmeta koje su pokrenula sama tijela (predmeti po službenoj dužnosti)⁸, što je povećanje u odnosu na 1808 zahtjeva u 2023. i 1444 zahtjeva u 2022. Njih 41 % službeno je provjereno, a za 59 % smatralo se da su neprihvatljivi ili da ih nije potrebno službeno provjeriti (slika 5)⁹.

Slika 5 – Aktivnosti provjere izravnih stranih ulaganja u državama članicama

Izvor: izvješća država članica.

⁸ Države članice primjenjuju postupke provjere koji se razlikuju po opsegu, fazama postupka, *ex ante* ili *ex post* provjerama prihvatljivosti, rokovima za provjeru itd. To je vidljivo u izvješćivanju o predmetima. Na primjer, neke države članice proglašavaju ulaganja neprihvatljivima prije službenog postupka provjere, dok druge najprije službeno provjere ulaganje, a onda ga proglase neprihvatljivim. Svrha je grafikona i podataka u ovom poglavlju, koji se temelje na podacima u izvješćima država članica, prikazati kako su u prosjeku države članice postupale u aktivnostima provjere u izvještajnoj godini.

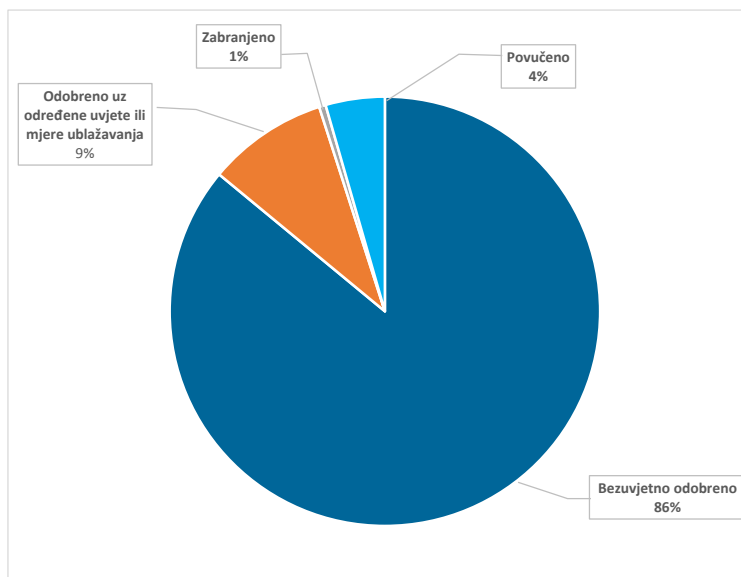
⁹ Na prijavljene podatke snažno utječe činjenica da je Švedska prijavila vrlo velik broj slučajeva u prvoj punoj godini primjene svojeg mehanizma za provjeru izravnih stranih ulaganja, koji uvelike premašuje godišnji broj prijavljenih predmeta bilo koje druge države članice. Kad bi se Švedska isključila iz izračuna, udio službeno provjerenih predmeta iznosio bi 67 %, a udio predmeta za koje nije bila potrebna službena provjera iznosio bi 33 %.

Velika većina (86 %) izravnih stranih ulaganja koja su 2024. službeno provjerena i o kojima su države članice donijele odluku bezuvjetno je odobrena (slika 6). To znači da je transakcija odobrena bez potrebe za daljnjim radnjama ulagača. U usporedbi s prethodnom godinom države članice bezuvjetno su odobrile nešto veći postotak službeno provjerenih izravnih stranih ulaganja (udio je 2023. iznosio 85 %).

Suprotno tome, 9 % odluka uključivalo je odobrenje uz određene uvjete ili mjere ublažavanja, što je nešto manje od 10 % u 2023. U tim su predmetima nacionalna tijela za provjeru izravnih stranih ulaganja od ulagača tražila da prije odobrenja izravnog stranog ulaganja poduzmu određene radnje, pruže određena jamstva i prihvate neke obveze.

Nacionalna tijela u konačnici su odlukama blokirala ulaganja u oko 1 % svih predmeta (isto kao prethodnih godina). Naposljetku, stranke su povukle 4 % zahtjeva prije donošenja službene odluke.

Slika 6 – Prijavljene odluke o predmetima izravnih stranih ulaganja

Izvor: izvješća država članica Komisiji.

Zaključci o aktivnostima provjere u državama članicama

- Udio službeno provjerenih izravnih stranih ulaganja u svim zahtjevima za odobrenje koje su ulagači ili strane u transakciji podnijele nacionalnim tijelima za provjeru izravnih stranih ulaganja ili koje su ta tijela ispitala na vlastitu inicijativu bio je 41 %. Na tu brojku znatno utječe Švedska, koja je prijavila vrlo velik broj predmeta izravnih stranih ulaganja za izvještajnu godinu.
- Većina (86 %) provjerenih izravnih stranih ulaganja bezuvjetno je odobrena, nešto više nego 2023. (85 %). Prema tome, provjera izravnih stranih ulaganja u državama članicama EU-a nije rezultirala restriktivnijom investicijskom klimom, ali državama članicama i

Komisiji daje jasniju sliku o izravnim stranim ulaganjima koja sa sobom nose potencijalne rizike za sigurnost ili javni poredak.

- Kad je riječ o uvjetnim odobrenjima, udio predmeta u kojima su određene mjere ublažavanja (9 %) nešto je manji nego 2023. (10 %).
- Udio izravnih stranih ulaganja koja su države članice blokirale ostao je na oko 1 %, što odgovara prosjeku posljednjih godina.
- Te brojke općenito su stabilne, što potvrđuje da je EU ostao otvoren za strana ulaganja i da države članice blokiraju samo ona izravna strana ulaganja koja su vrlo ozbiljna prijetnja sigurnosti i javnom poretku.

4. POGLAVLJE – EU-ov MEHANIZAM ZA SURADNJU NA PROVJERI IZRAVNIH STRANIH ULAGANJA

1. Obavijesti u skladu s Uredbom o provjeri izravnih stranih ulaganja

1.1. Pregled aktivnosti u 2024.

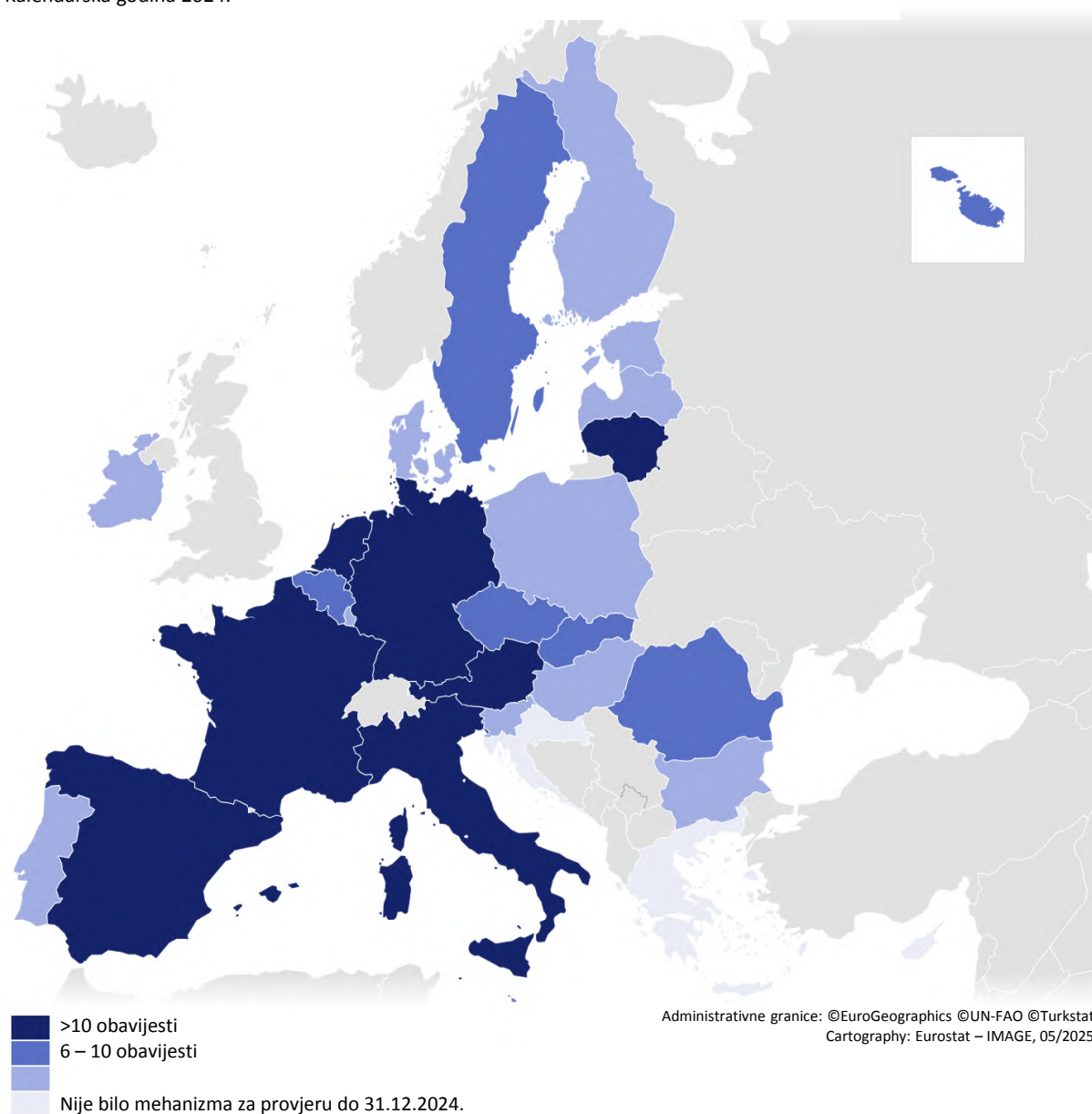
2024. je 21 država članica poslala ukupno 477 obavijesti u skladu s člankom 6. Uredbe o provjeri izravnih stranih ulaganja, dok je 2023. 18 država članica poslalo 488 obavijesti¹⁰. Četiri države članice (Španjolska, Austrija, Italija, Francuska) bile su odgovorne za 76 % obavijesti, a sedam

¹⁰ Vidjeti [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM\(2024\)464&lang=hr](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=COM(2024)464&lang=hr).

država članica (Španjolska, Austrija, Italija, Francuska, Njemačka, Nizozemska i Litva) bilo je odgovorno za 84 % tih obavijesti¹¹. Prijavljene transakcije znatno su se razlikovale, među ostalim s obzirom na obuhvaćene sektore, vrijednost transakcije i podrijetlo krajnjih ulagača.

Obavijesti dostavljene EU-ovu mehanizmu za suradnju na provjeri izravnih stranih ulaganja

Kalendarska godina 2024.

Izvor: izvješća država članica.

¹¹ Taj je udio 2023. iznosio 69 % za četiri države članice i 85 % za sedam država članica.

Na karti iznad prikazan je broj izravnih stranih ulaganja koja su države članice prijavile drugim državama članicama i Komisiji u okviru EU-ova mehanizma za suradnju na provjeri izravnih stranih ulaganja. Od 21 države članice koja je 2024. primjenjivala nacionalni mehanizam za provjeru, sedam ih je dostavilo više od deset obavijesti, šest ih je dostavilo od šest do deset obavijesti, a osam ih je dostavilo manje od pet obavijesti.

U odnosu na prethodnu godinu, 2024. se broj obavijesti smanjio za 2 %, s 488 na 477. Osim tog malog smanjenja, broj obavijesti posljednjih godina kontinuirano raste: 2021. dostavljeno je 414 obavijesti, 2022. dostavljena je 421, a 2023. dostavljeno ih je 488, dok se broj država članica koje su prijavile izravna strana ulaganja povećao s 13 u 2021. na 21 u 2024.

1.2 Sektori¹² s najviše izravnih stranih ulaganja prijavljenih mehanizmu za suradnju

Pet sektora s najvećim brojem transakcija 2023. bili su prerađivačka industrija¹³ (25 % svih transakcija), IKT¹⁴ (22 %), trgovina na veliko i malo¹⁵ (14 %), financijske djelatnosti¹⁶ (10 %) i stručne djelatnosti¹⁷ (9 %). To je vrlo slično prethodnoj godini, kad je najviše transakcija zabilježeno u istih pet sektora istim redom. Obavijesti za prerađivačku industriju još su dobile na važnosti u odnosu na 2023., kad je njihov udio iznosio 23 %. Naposljetku, obavijesti koje se odnose na energetske sektor činile su 6 %, a obavijesti koje se odnose na prometni sektor činile su 5 % ukupnog broja obavijesti 2024., dok su obavijesti za druge sektore¹⁸ činile 9 %.

¹² U skladu s općim pristupom, kao glavni pokazatelj odabran je primarni sektor djelatnosti. To je u skladu i s podacima u svim sektorskim grafikonima u radnom dokumentu službi priloženom ovom godišnjem izvješću.

¹³ Prerađivačka industrija obuhvaća djelatnosti poduzeća koja pretvaraju materijale u nove proizvode (npr. proizvodnja električne opreme i motora, industrijskih strojeva i opreme, oružja i streljiva te farmaceutskih proizvoda).

¹⁴ IKT označava informacijske i komunikacijske tehnologije. Obuhvaća djelatnosti poduzeća koja pružaju ključnu infrastrukturu i alate za stvaranje, dijeljenje i širenje znanja (npr. računalno programiranje, izdavanje softvera, obrada podataka i usluge poslužitelja, bežične telekomunikacijske djelatnosti).

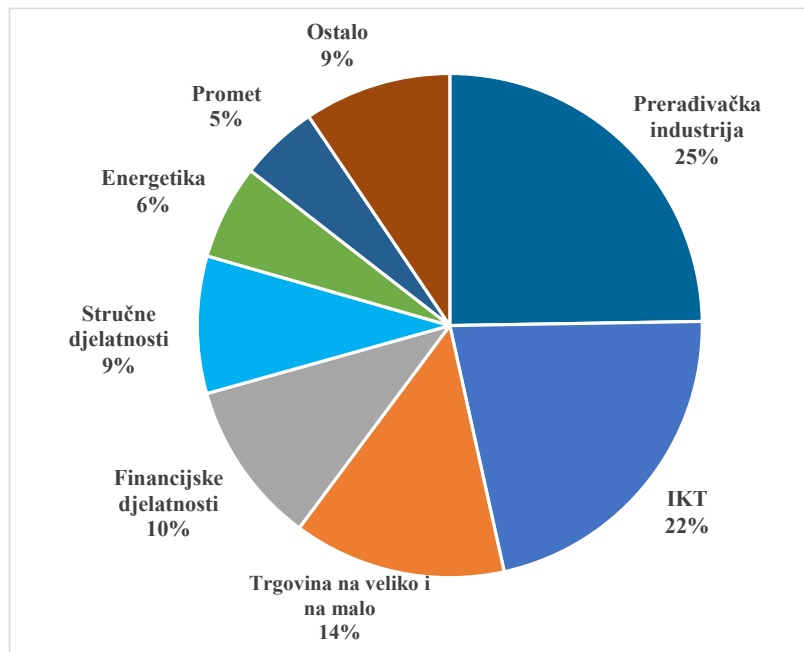
¹⁵ Trgovina na veliko i na malo uključuje djelatnosti trgovine na veliko i malo farmaceutskim proizvodima, kemijskim proizvodima, elektroničkom i telekomunikacijskom opremom i priborom, računalima, računalnom perifernom opremom i softverom, metalima i metalnim rudama.

¹⁶ Financijske djelatnosti obuhvaćaju djelatnosti holdinga, fondova ili sličnih subjekata u financijskom sektoru s ciljem stjecanja određenog (vlasničkog) udjela ili kontrole u ciljnom društvu (npr. djelatnosti upravljanja fondovima, djelatnosti holding društava, financijske usluge i djelatnosti osiguranja).

¹⁷ Stručne djelatnosti uključuju djelatnosti odvjetničkih i računovodstvenih društava te savjetodavne i inženjerske djelatnosti (npr. upravljačke djelatnosti, istraživanje tržišta i ispitivanje javnog mnijenja, savjetovanje, istraživanje i eksperimentalni razvoj u biotehnologiji).

¹⁸ Kategorija „ostalo” obuhvaća sve ostale sektore s manje od 5 %, prije svega građevinske, zdravstvene i administrativne djelatnosti.

Slika 7 – Raščlamba svih obavijesti po sektorima za 2024.

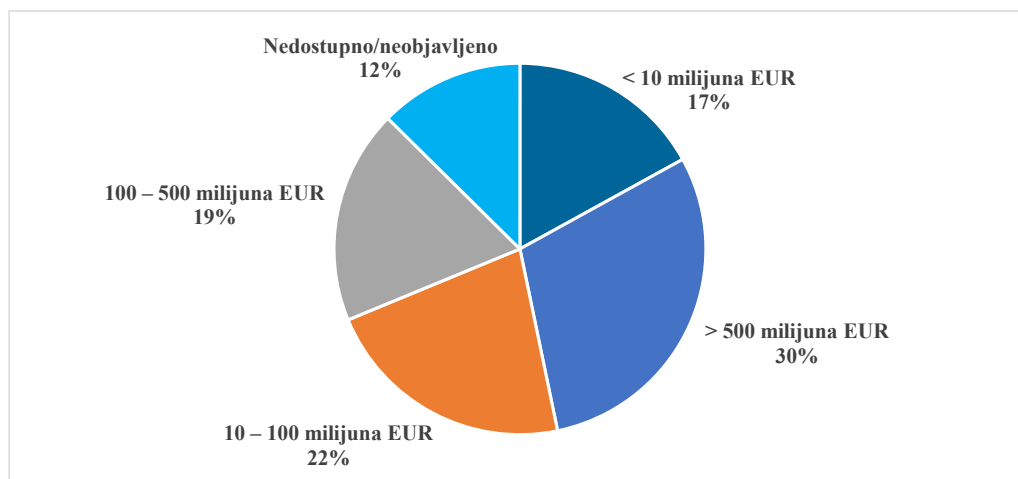

Izvor: obavijesti država članica.

1.3 Ukupna vrijednost izravnih stranih ulaganja prijavljenih mehanizmu za suradnju

Kad je riječ o vrijednosti transakcija, 58 % prijavljenih izravnih stranih ulaganja imalo je vrijednost¹⁹ manju od 500 milijuna EUR, što je za pet postotnih bodova više od 53 % u 2023. Vrijednost od 500 milijuna EUR i više imalo je 30 % transakcija (29 % u 2023.).

Slika 8 – Vrijednosti prijavljenih transakcija izravnih stranih ulaganja 2024.²⁰

Izvor: obavijesti država članica.

¹⁹ Vrijednost, ako je dostupna, odnosi se na ukupnu vrijednost transakcije čiji je prijavljena transakcija bila dio.

²⁰ Kategorija „nedostupno/neobjavljeno” obuhvaća podatke koji nedostaju, nisu dostupni, nisu objavljeni ili nisu primjenjivi (npr. jer je transakcija uključivala restrukturiranje ili nije bilo ulaganja).

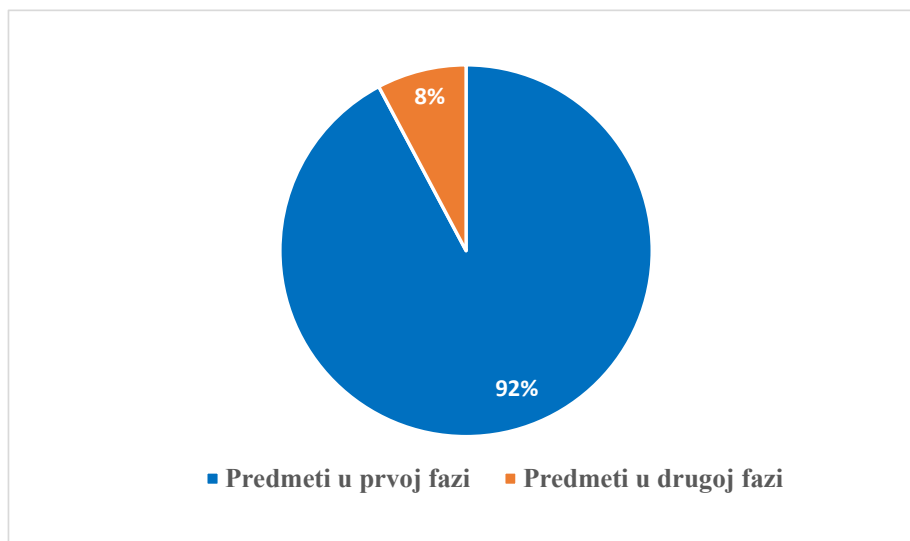
1.4 Postupci i brzina zatvaranja predmeta izravnih stranih ulaganja

U skladu s Uredbom o provjeri izravnih stranih ulaganja, Komisija u dvije faze ocjenjuje transakcije izravnih stranih ulaganja koje su države članice prijavile. Sve se prijavljene transakcije preliminarno ocjenjuju („prva faza”) i samo ih dio ulazi u drugu fazu.

U drugoj fazi detaljnije se ocjenjuju predmeti koji bi mogli utjecati na sigurnost ili javni poredak u više od jedne države članice ili stvoriti rizike za projekte ili programe u interesu EU-a. Predmeti u drugoj fazi mogu se zaključiti mišljenjem Komisije kako je predviđeno Uredbom o provjeri izravnih stranih ulaganja. Ta mišljenja, međutim, ostaju povjerljiva u skladu s člankom 10. Uredbe. Komisija u mišljenju može: (i) navesti da smatra da bi izravno strano ulaganje moglo negativno utjecati na sigurnost ili javni poredak u više od jedne države članice ili na projekt ili program u interesu Unije; (ii) ponuditi odgovarajuće mjere na razmatranje; ili (iii) dati relevantne informacije o izravnom stranom ulaganju koje se provjerava kako bi ih država članica koja ga je prijavila uzela u obzir u svojoj ocjeni i konačnoj odluci.

Komisija je 2024. zaključila 92 % od 477 predmeta u prvoj fazi, tj. u roku od 15 kalendarskih dana od obavijesti država članica koje su provele provjeru (isti udio kao 2023.). Preostalih 8 % transakcija prešlo je u drugu fazu, u kojoj su od država članica koje su ih prijavile zatražene dodatne informacije²¹. U 2024. pet je država članica prijavilo više od 66 % predmeta koji su ušli u drugu fazu, što je povećanje u odnosu na 2023., kad je pet država članica s najviše prijavljenih transakcija prijavilo 60 % predmeta koji su ušli u Komisijinu drugu fazu. Komisija je, jednako kao i 2023., izdala mišljenje za manje od 2 % prijavljenih transakcija.

Slika 9 – Predmeti zaključeni u prvoj i drugoj fazi

Izvor: obavijesti država članica.

²¹ U tim je slučajevima rok za dostavu primjedbi ili izdavanje mišljenja 20 kalendarskih dana od primitka zatraženih informacija od države članice koja je prijavila transakciju.

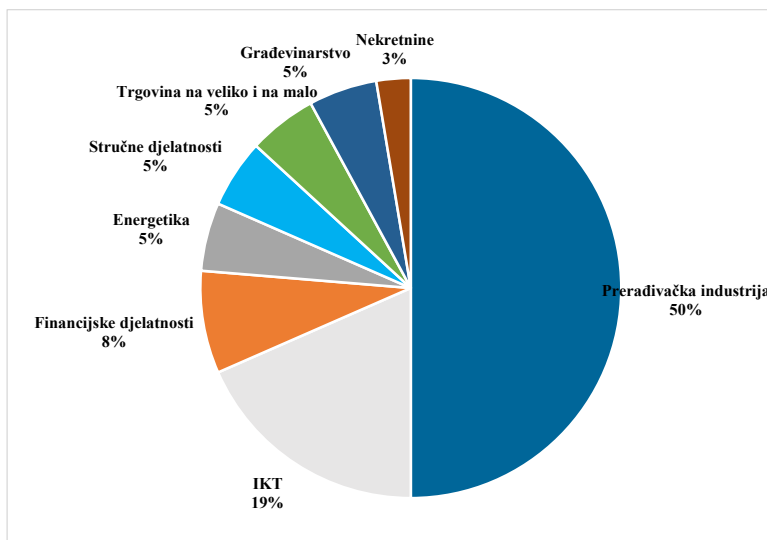
Komisija pri otvaranju druge faze od države članice koja je prijavila transakciju traži dodatne informacije, koje se razlikuju ovisno o transakciji i pojedinostima navedenima u obavijesti²². Ti zahtjevi često uključuju pitanja o ulagačevim namjerama i poslovnom planu za ciljano poduzeće ili njegove klijente u osjetljivim sektorima. Te su informacije potrebne kako bi se bolje procijenilo koliko je kritično ciljano društvo i koje potencijalne prijetnje predstavlja strani ulagač.

Države članice su 2024. sudjelovale u mehanizmu za suradnju tako što su, među ostalim, postavljale pitanja u oko 10 % predmeta i iznosile primjedbe na transakcije izravnih stranih ulaganja u drugoj državi članici. Udio predmeta na koje su iznijele primjedbe bio je oko 3 %, što je znatno manje od 6 % u 2023.²³ Udio država članica koje su iznijele primjedbe drugim državama članicama ostao je nepromijenjen – to je učinila otprilike trećina država²⁴.

1.5 Sektori s najviše izravnih stranih ulaganja čije je rizike za sigurnost ili javni poredak Komisija detaljno procijenila

Vodeći sektor u drugoj fazi bila je prerađivačka industrija s 50 % svih transakcija, što je znatno iznad udjela od 39 % u 2023. (slika 10). Drugi najzastupljeniji sektor bio je IKT, s gotovo petinom svih predmeta u drugoj fazi (24 % u 2023.). Na trećem su mjestu predmeti u drugoj fazi iz sektora financijskih djelatnosti s udjelom od 8 %, bez promjene u odnosu na prethodnu godinu.

Slika 10 – Vodeći ciljani sektori u predmetima u drugoj fazi 2024.

Izvor: obavijesti država članica.

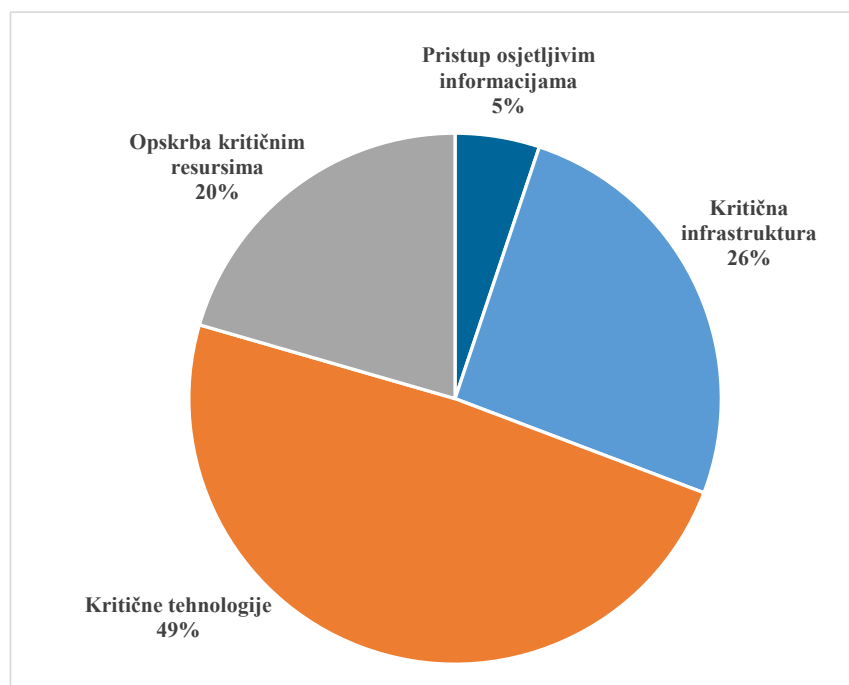
²² Obrazac obavijesti: zahtjev za informacije od ulagača za potrebe dostave obavijesti u skladu s člankom 6. Uredbe služi tome da se dobije određena ujednačenost i minimalna razina informacija o transakciji, ulagaču i ciljanom društvu u obavijesti u skladu s Uredbom. Obrazac je dostupan na: https://policy.trade.ec.europa.eu/enforcement-and-protection/investment-screening_hr.

²³ Nekoliko država može iznijeti primjedbu na istu transakciju.

²⁴ U većini slučajeva u kojima su države članice postavile pitanja zaprimljeni odgovor bio je zadovoljavajući, pa nisu iznesene nikakve primjedbe.

S obzirom na važnost prerađivačke industrije, na slici 11 prikazan je pregled čimbenika²⁵ na temelju kojih se procijenilo jesu li transakcije u tom sektoru kritične za sigurnost ili javni poredak. Najčešće se razmatralo uključuje li transakcija strano ulaganje u kritične tehnologije, i taj je čimbenik 2024. primijenjen za 49 % ukupnog broja transakcija (51 % u 2023.). Drugi najvažniji čimbenik, s udjelom od 26 % (34 % u 2023.), odnosio se na izravna strana ulaganja u kritičnu infrastrukturu, a slijedila je opskrba kritičnim sirovinama s 20 % (13 % u 2023.). Naposljetku, pristup osjetljivim informacijama (uključujući osobne podatke) razmatrao se za 5 % ukupnog broja transakcija, što je za tri postotna boda više od 2 % u 2023.

Slika 11 – Čimbenici za ulazak predmeta iz prerađivačke industrije u drugu fazu

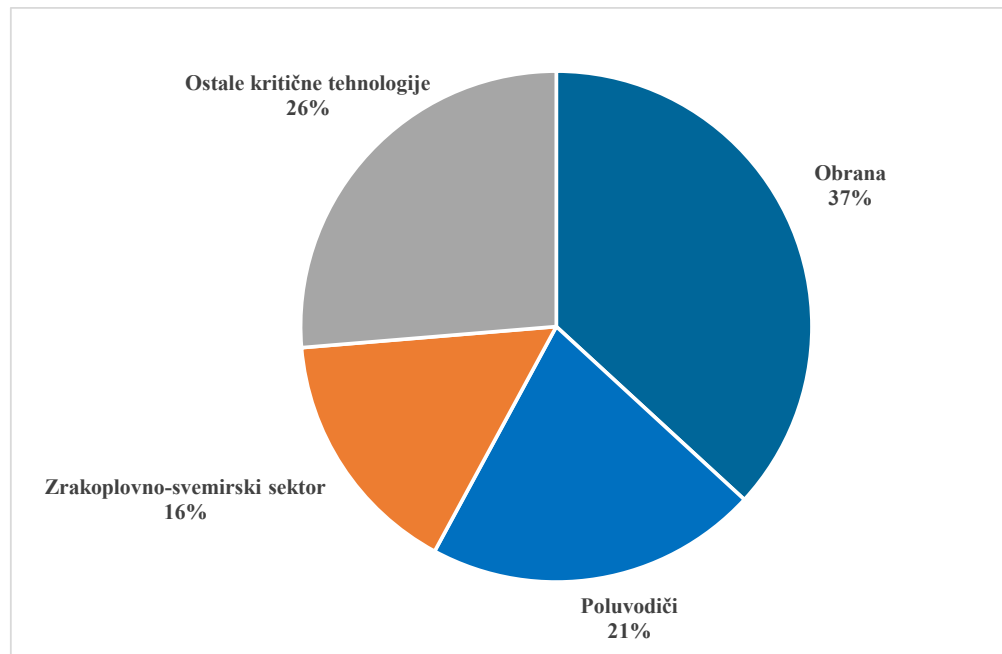

Izvor: obavijesti država članica.

Analiza obavijesti za predmete iz sektora kritičnih tehnologija koji su ušli u drugu fazu (slika 12) otkriva da su 37 % činili predmeti iz sektora obrambenih djelatnosti, što je za 11 postotnih bodova više od 26 % u 2023., a slijede sektor poluvodiča s 21 % i zrakoplovno-svemirski sektor sa 16 %. Dva potonja sektora zamijenila su mjesta u odnosu na 2023., kad su poluvodiči činili 17 %, a zrakoplovno-svemirski sektor 22 % predmeta. Ostale kritične tehnologije, uključujući umjetnu inteligenciju i robotiku, činile su 26 % ukupnog broja predmeta.

²⁵ Ti su čimbenici navedeni u članku 4. Uredbe o provjeri izravnih stranih ulaganja. Po transakciji se moglo koristiti nekoliko čimbenika za procjenu kritičnosti određenog izravnog stranog ulaganja za sigurnost i javni poredak.

Slika 12 – Vrste kritičnih tehnologija u predmetima u drugoj fazi

Izvor: obavijesti država članica.

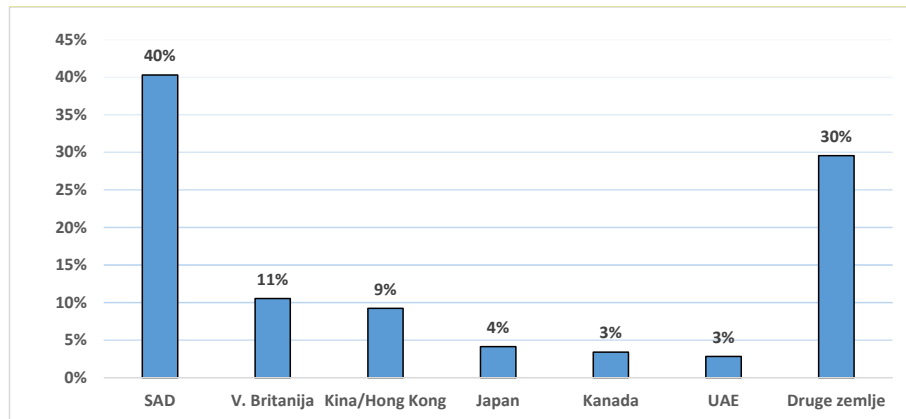
1.6 Podrijetlo krajnjih ulagača u izravnim stranim ulaganjima prijavljenima mehanizmu za suradnju

Šest vodećih jurisdikcija podrijetla za 477 prijavljenih predmeta u 2024. bili su SAD, Ujedinjena Kraljevina, Kina (uključujući Hong Kong), Japan, Kanada i Ujedinjeni Arapski Emirati. Udio izravnih stranih ulaganja ulagača iz SAD-a prijavljenih mehanizmu za suradnju znatno se povećao u odnosu na 2023., i to za sedam postotnih bodova, s 33 % u 2023. na 40 % svih transakcija u 2024. S druge strane, udio ulagača iz Ujedinjene Kraljevine neznatno se smanjio, s 12 % u 2023. na 11 % u 2024. Velika je promjena povećanje broja transakcija iz Kine, čiji se udio povećao za 50 %, sa 6 % u 2023. na 9 % u 2024. Na četvrtom su mjestu 2024. bila izravna strana ulaganja iz Japana, s 4 % ukupnog broja transakcija (bez promjene u odnosu na 2023.). Naposljetku, udio izravnih stranih ulaganja ulagača iz Kanade i Ujedinjenih Arapskih Emirata iznosio je po 3 % (smanjenje s 5 % za Kanadu i 6 % za Ujedinjene Arapske Emirate u 2023.).

Iz jurisdikcija koje nisu među prvih šest došlo je 30 %²⁶ prijavljenih predmeta, dok je 2023. taj udio bio 33 %. To znači da se blago povećala koncentracija ulaganja iz vodećih zemalja podrijetla. Na šest se najvećih ulagača 2023. odnosilo 66 % prijavljenih predmeta, dok je 2024. taj udio iznosio 70 %.

²⁶ Zemlje/jurisdikcije s nezanemarivim udjelom su Jersey, Indija, Singapur i Švicarska, s udjelom od po 2 %. Izravna strana ulaganja iz Rusije činila su 1 % ukupnih ulaganja koja su 2024. prijavljena mehanizmu za suradnju.

Slika 13 – Zemlje podrijetla krajnjih ulagača u predmetima iz 2024.

Izvor: obavijesti država članica.

1.7 Obavijesti o transakcijama u više jurisdikcija dostavljene mehanizmu za suradnju i sektori na koje se najčešće odnose

Od svih prijavljenih predmeta u 2024., 19 % obavijesti odnosilo se na transakcije koje se provjeravaju u dvije ili više država članica (u usporedbi s 29 % u prvom, 28 % u drugom, 20 % u trećem i 36 % u četvrtom godišnjem izvješću)²⁷. Obavijesti su se najčešće odnosile na sljedeće sektore: (i) prerađivačku industriju s udjelom od 26 % (23 % u 2023.); (ii) IKT s udjelom od 20 % (21 % u 2023.); (iii) trgovinu na veliko i malo s udjelom od 14 % (19 % u 2023.); (iv) stručne djelatnosti s udjelom od 7 % (13 % u 2023.); i (v) energetske sektor s udjelom od 6 % (5 % u 2023.) (tablica 1). Na građevinski i zdravstveni sektor odnosilo se po 6 % transakcija u više jurisdikcija. Na ostale sektore, uključujući promet i vodu, odnosilo se 7 % ukupnog broja predmeta transakcija u više jurisdikcija.

Tablica 1 – Vodeći sektori izravnih stranih ulaganja u više jurisdikcija

Prerađivačka industrija	26 %
IKT	20 %
Trgovina na veliko i na	14 %
Financijske djelatnosti	10 %
Stručne djelatnosti	7 %
Građevinarstvo	6 %
Energetika	6 %
Zdravlje	6 %
Ostalo	7 %

Izvor: obavijesti država članica.

²⁷ Transakcije izravnih stranih ulaganja u više jurisdikcija u ovom su kontekstu transakcije izravnih stranih ulaganja u slučaju kojih je ciljano društvo korporativna grupacija prisutna u više država članica (a možda i u trećim zemljama), primjerice preko društava kćeri u više država članica. Takve transakcije može prijaviti više država članica ako je transakcija obuhvaćena njihovim mehanizmom za provjeru i ako one pokrenu njezinu službenu provjeru.

1.8 Neprijavljeni predmeti

Uredba o provjeri izravnih stranih ulaganja državama članicama i Komisiji omogućuje da razmjenjuju informacije o izravnim stranim ulaganjima koja nisu prijavljena EU-ovu mehanizmu za suradnju te da iznesu primjedbe ili mišljenje ako druge države članice ili Komisija utvrde rizike za sigurnost ili javni poredak. Komisija je 2024. u ograničenoj mjeri primijenila taj postupak kako bi se raspitala o transakcijama koje nisu u postupku provjere.

Zaključci o EU-ovu mehanizmu za suradnju na provjeri izravnih stranih ulaganja

- Prije svega, provjera izravnih stranih ulaganja i dalje je nezaobilazno sredstvo zaštite kolektivne sigurnosti EU-a od ulaganja iz trećih zemalja koja sa sobom nose potencijalne rizike za sigurnost ili javni poredak.
- Drugo, EU-ov mehanizam za suradnju na provjeri izravnih stranih ulaganja i dalje ima vrlo važnu ulogu, što se vidi iz broja obavijesti, koji je ostao na približno istoj razini kao 2023. (477 obavijesti u 2024. u odnosu na 488 u 2023.). S druge strane, 84 % svih obavijesti došlo je iz sedam država članica: Španjolske, Austrije, Italije, Francuske, Njemačke, Nizozemske i Litve. Funkcionalne mehanizme za provjeru sad imaju 24 države članice, a transakcije je prijavila 21 država članica (porast u odnosu na 13 država u 2021.). Taj rast odražava bolju informiranost o mehanizmu za suradnju. Osim toga, države članice mogle su raspravljati na tehničkoj razini na sastancima stručnih skupina za provjeru izravnih stranih ulaganja i na godišnjoj „Akademiji za mehanizme za provjeru ulaganja”, čiji je domaćin 2024. bilo rumunjsko tijelo za provjeru izravnih stranih ulaganja.
- Treće, s obzirom na to da se Unija zalaže za otvoreno investicijsko okruženje, EU-ov mehanizam za suradnju i dalje će služiti kao ograničeno i ciljano sredstvo u iznimnim slučajevima u kojima je vjerojatno da će izravno strano ulaganje negativno utjecati na sigurnost ili javni poredak u Uniji. Velika većina (92 %) od 477 predmeta prijavljenih 2024. zaključena je u prvoj fazi (tj. u roku od 15 kalendarskih dana od obavijesti država članica koje su provele provjeru), a detaljnu procjenu sigurnosnog rizika Komisija je provela za samo 8 % predmeta. Taj je omjer ostao nepromijenjen u odnosu na 2023. Komisija je 2024., jednako kao i 2023., izdala mišljenje za manje od 2 % predmeta.
- Četvrto, prerađivačka industrija i dalje je najzastupljenija u predmetima u drugoj fazi i njezin se udio čak povećao s 39 % u 2023. na 50 % u 2024. Analiza čimbenika na temelju kojih se odlučuje o potrebi za dubinskom procjenom sigurnosnih rizika u drugoj fazi pokazuje da je relevantnost cilja za „kritične tehnologije” u 49 % predmeta (51 % u 2023.) bila povod za tu dodatnu procjenu. Iz obavijesti povezanih s kritičnim tehnologijama koje su ušle u drugu fazu vidljivo je da su obrambene djelatnosti sve zastupljenije, s 37 % ukupnog broja predmeta u odnosu na 26 % u 2023. Nadalje, u usporedbi s 2023., poluvodiči su na drugom mjestu s 21 % i pretekli su zrakoplovno-svemirski sektor sa 16 %.

- Naposljetku, većina ulagača i dalje dolazi iz istih dviju vodećih jurisdikcija podrijetla: SAD i Ujedinjena Kraljevina činili su 51 % svih ulaganja prijavljenih EU-ovu mehanizmu za suradnju. Udio ulagača iz SAD-a znatno se povećao s 33 % u 2023. na 40 % u 2024., dok se udio ulagača iz Ujedinjene Kraljevine blago smanjio s 12 % u 2023. na 11 % u 2024. Važna je promjena povećanje broja ulagača iz Kine (uključujući Hong Kong) za 50 %, sa 6 % u 2023. na 9 % u 2024. S druge strane, ulagači iz Kanade i Ujedinjenih Arapskih Emirata činili su manji udio u ukupnim transakcijama, s po 3 %, što je smanjenje s 5 % za Kanadu i 6 % za Ujedinjene Arapske Emirate u 2023.

2. Noviji napredak u području provjere izravnih stranih ulaganja i pogled u budućnost: predložena revizija Uredbe o provjeri izravnih stranih ulaganja

U okviru Europske strategije gospodarske sigurnosti²⁸ Europska komisija predstavila je 24. siječnja 2024. zakonodavni prijedlog za reviziju Uredbe o provjeri izravnih stranih ulaganja²⁹. Prijedlog se temelji na iskustvu stečenom u više od 1200 predmeta izravnih stranih ulaganja, studiji OECD-a, detaljnoj evaluaciji Komisije i tematskom izvješću Europskog revizorskog suda.

Prijedlogom se nastoje ukloniti glavni nedostaci postojećeg okvira, uključujući nepostojanje mehanizama za provjeru u svim državama članicama, regulatornu fragmentaciju i nedostatak standardiziranog pristupa transakcijama koje sve države članice moraju provjeravati. Ciljevi strategije su:

- osigurati da sve države članice imaju mehanizme za provjeru,
- uvesti zajednički minimalni opseg i minimalnu razinu usklađenosti nacionalnih mehanizama,
- u opseg provjere uključiti ulagače sa sjedištem u EU-u pod krajnjom kontrolom subjekata izvan EU-a,
- ojačati suradnju i poboljšati odgovornost između država članica i Komisije.

3. Preispitivanje izlaznih ulaganja – donošenje Preporuke Komisije (EU) 2025/63

Komisija je 15. siječnja 2025. donijela Preporuku o preispitivanju izlaznih ulaganja EU-a. Cilj je inicijative ojačati gospodarsku sigurnost EU-a, usmjeravati buduće odluke o politikama i nadograditi otvoreno investicijsko okruženje EU-a.

Preporuka se primjenjuje na tri strateška tehnološka područja za koja se smatra da predstavljaju visoku razinu potencijalnog rizika (poluvodiči, umjetna inteligencija i kvantne tehnologije) i u

²⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=celex:52023JC0020>.

²⁹ <https://circabc.europa.eu/ui/group/aac710a0-4eb3-493e-a12a-e988b442a72a/library/f5091d46-475f-45d0-9813-7d2a7537bc1f/details?download=true>.

njoj se države članice pozivaju da procijene rizike za gospodarsku sigurnost koji bi mogli proizaći iz transakcija izlaznih ulaganja EU-a. Točnije, države članice bi trebale:

- preispitati prošla i tekuća izlazna ulaganja poduzeća s poslovnim nastanom na njihovim državnim područjima u tri tehnološka područja,
- prikupiti informacije i zajedno s Komisijom procijeniti sve potencijalne rizike i sigurnosne probleme povezane s izlaznim ulaganjima te razmotriti primjerene odgovore politika na kraju predloženog razdoblja preispitivanja od 15 mjeseci. Ti bi rizici mogli proizaći iz neovlaštenog otkrivanja tehnologija ili znanja i iskustva u okviru izlaznih ulaganja, što bi moglo dovesti do korištenja tehnologije u vojne ili obavještajne svrhe protiv EU-a ili njegovih država članica ili ugroziti međunarodni mir i sigurnost,
- savjetovati se i surađivati s relevantnim dionicima, uključujući poduzeća, akademsku zajednicu i civilno društvo, kako bi se dobila potpuna slika investicijskog okruženja i potencijalnih sigurnosnih rizika.

Preporuka se temelji na raspravama s državama članicama u okviru Komisijine stručne skupine za izlazna ulaganja, osnovane u srpnju 2023., i javnog savjetovanja provedenog nakon što je u siječnju 2024. objavljena Bijela knjiga o izlaznim ulaganjima.

Praćenje i sljedeći koraci

Države članice morale su do 15. ožujka 2025. odrediti jedinstvenu kontaktnu točku. U vrijeme pripreme ovog izvješća 25 država članica obavijestilo je Komisiju o tijelima za preispitivanje izlaznih ulaganja.

Od država članica traži se i da dostave: (i) izvješće o ostvarenom napretku do 15. srpnja 2025.; i (ii) sveobuhvatno izvješće o provedbi te preporuke i utvrđenim rizicima do 30. lipnja 2026.